

ETKİNLİK EDEBİYATIN NERESİNDE?

“ *Sırma Köksal,
Türkiye’de edebiyat
etkinliklerinin
genellikle biraz
müsamere havasında ve
‘öğretici’ olmak üzere
kurgulandığını söylüyor.*

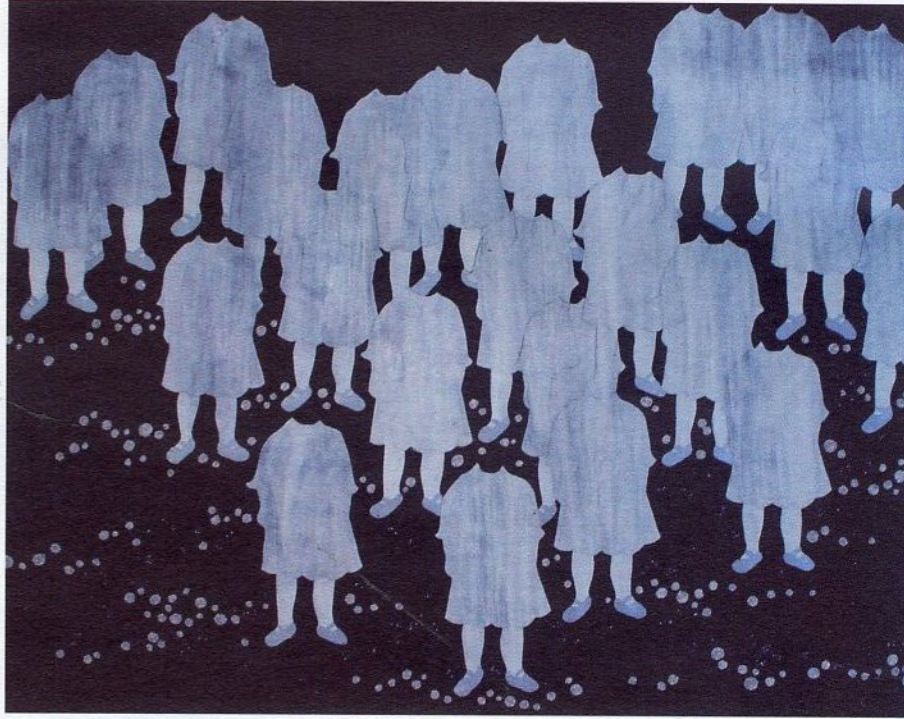
Şayet sorsak, çoğu edebiyatsever, Türkiye’de edebiyat etkinliklerin sıkıcı panel ve söyleşilerden öteye nadiren geçebildiğini; durumdan memnun olmadıklarını söyleyecektir. Gerçekten durum bu mu peki; yoksa tatminsiz mi davranıyoruz? Halihazırda var olanın yerine ne koyabiliriz? Edebiyat etkinliği ne işe yaralıdır? Hatta, edebiyat alanında etkinlik gerekli midir?

Türkiye’de edebiyat etkinliğinin ne anlama geldiğini ve nasıl olması gerektiğini işin erbablarına sorduk.

EDEBİYAT ETKİNLİKLERİ ‘YETERLİ’ OLMAZ

Sırma Köksal (Everest Yayınları Genel Yayın Yönetmeni)

Edebiyat, hayatımızın dışında olup da ara sıra baş vurduğumuz bir eğlence çeşidi olmasa gerek. Edebiyat, iyi bir okur için yaşamla bir ilişki kurma biçimidir. Bu nedenle edebiyat etkinlikleri ‘yeterli’ olmaz. Ama maalesef Türkiye’de edebiyat ve diğer sanat etkinlikleri genellikle biraz müsamere havasında ve ‘öğretici’ olmak üzere kurgulanır. Bu nedenle ortaya ne yeterli ne de doyurucu bir sonuç çıkar. Oysa edebiyatın bir ihtiyaç olduğunu kavrayarak halkı eğitmek gibi yüce gönüllü halleri bırakıp bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik alçak gönüllü işler yapmaya başlarsak karşılığı da alınacaktır. Buna en iyi örnek Tüyap Kitap Fuarı’dır. Tüyap, kitapların yasaklandığı, kitapçıların kapatıldığı, yazarların tutuklandığı ve okurların beslenmeyip asıldığı bir dönemde, bir otelin salonlarında başladı yoluna. Gördüğü olağanüstü ilgiyle de bugünlere gelindi ve aynı coşkuyla sürüyor. Türkiye okuru üstünde, okullardaki edebiyat dersleri dahil hiçbir eğitim öğretim fuarlardaki

Doğu Yücel, edebiyat etkinliklerinde anahtar bakış açısının ‘sıkıcı olmamak’ olması gerektiğini söylüyor. (Görsel çalışma: Angela Simione)

kadar hak sahibi değildir gibi geliyor bana. Tabii fuarlar yalnızca bir örnek... Paneller ve söyleşilere gelecek olursak, onlarda da dikkat edin en çok ilgiyi çekenler, okurların etkinliğe dinleyici olmanın da ötesinde katıldıklarıdır. Dolayısıyla edebiyat için nasıl etkinlikler düzenlemesi konusuna buradan bakmaya başlarsak, sanıyorum daha ‘etkili’ etkinlikler düzenlemeye de başlarız.

BEYAZ EKRANI ETKİN KULLANABİLSEK KEŞKE...

Müren Beykan (Günüşiği Kitaplığı Genel Yayın Yönetmeni)

Türkiye’nin genelini değil, yalnızca İstanbul’u düşünsek bile yetersiz edebiyat etkinliği var. Merkezlerde toplanmış az sayıda festival, edebiyat günleri, anma günleri, yazar buluşmaları, kitap fuarları... Son yıllarda kitap fuarları Anadolu’ya yayılma çabasında, bu vesileyle yazarlar okurlarıyla az da olsa buluşuyor, ancak bu tür ‘geçerken gördüm uğradım’ biçiminde buluşmalar yorucu ve yetersiz. Kitaplara mı bakacaksınız, etkinlikleri mi izleyeceksiniz? Edebiyat yazar için de okur için de epeyce bireysel bir yoğunlaşma gerektiriyor; yazarla okur arasında özel bir bağ kuruluyor. Dinginliği, düşünmeyi, özneliği gereksinen bir alan edebiyat... Dolayısıyla etkinliğin ne olacağı, nasıl özel önem taşıyor ki bu da yaratıcılık gerektiriyor. Büyük şehirler, çeşitli etkinliklerle buluşma şansına sahip, ancak yaygın ilgi derleyecek organizasyonlar açısından Anadolu şehirlerinin şans yok. Oysa edebiyat veriminin bunca yüksek olduğu bir ülkede daha etkin ve yaygın organizasyonlar yapılabilir. Bu nedenlerle beyaz ekranı etkin kullanabilsek keşke... Yazarı,

çizeri bir şehre götüremesek de görüntüleri ekranda her eve götürebiliriz. Ancak, izlenme oranı ucubesine esir olmuş kanallar bize dizi seyrettirip duruyor.

GERÇEK BİR HAREKETLİLİK YOK

Müge İplikçi (Yazar)

Türkiye’de birçok edebiyat etkinliği gerçekleşiyor. Son yıllarda iyice artan bu hareketlilik sevindirici elbette... Ancak şunu da söylemeden edemeyeceğim: Bu olup bitenlere rağmen gerçek bir edebiyat hareketliliğinden söz etmek hâlâ mümkün değil. Daha doğrusu Türkiye’de gerçek bir edebiyat ortamından ve bu ortamdan sağlıklı bir biçimde beslenebilecek bir edebiyat geleneğinden söz edebiliyor muyuz, buna pek emin değilim. Korkarım okuru farklı katmanlarda yazarlarla buluşturan ya da buluşturması umulan köprüler, arka planda köprülerin başını tutmuş görüşlerle inşa edildiği müddetçe hep aynı yerlerde sayıp durmamız kaçınılmaz olacak. İlle bir gelenekten söz edeceğiz, buna akışkanlık, dönüşüm ve değişimi işaret eden bir tavır demek isterim. Ötesi gerçekten bunaltıcı oluyor.

DAHA YARATICI FORMATLARIN BULUNMASI GEREKİYOR

Doğu Yücel (Yazar)

Edebiyat etkinliklerinin sayıca yeterli olduğunu düşünüyorum ama nitelikleri tartışılmalıdır. Klişe formatlar var. ‘Bir moderatör, üç konuşmacı, iki anlaşılabilir seyirci sorusu, bir korsan konuşmacı’ şeklinde gerçekleşen paneller ya da yazarı ders verir gibi anlatmaya zorlayan tek kişilik konferanslar... Daha yaratıcı formatların bulunması gerekiyor. Edebiyat etkinliklerinde diğer sanat türlerinde faaliyet gösterenlerin bulunması o etkinlikleri hem zenginleştirir, hem de edebiyatla çok ilgilenmeyen ama sinema, tiyatro ve müzikle iç içe olanların dikkatini kitaplara çeker. Yurt dışında yazarların ve şairlerin performans sergilediklerine şahit oluyoruz. Klasik ‘okuma’dan farklı olarak yazdıkları parçaları sahnede canlandırıyorlar. Bence edebiyat etkinliklerinde anahtar kelime ‘sıkıcı olmamak’ olmalı. Edebiyattaki yaratıcılığın etkinliklere de yansması şart.

Yurt dışında yazarların ve şairlerin performans sergilediklerine şahit oluyoruz. Bu etkinliklerin kuşkusuz en dikkat çekicilerinden biri Londra menşeli Book Slam.